

OP PROEF IN HARINGSTEIN

DIY-LESPAKKET - 3E GRAAD LAGER ONDERWIJS

HANDLEIDING

Met dit pakket kan je als leerkracht zelfstandig je klasgroep rondleiden door het museum. Dat doe je aan de hand van een **educatieve speurtocht**. Met open en gesloten opdrachten verkennen de leerlingen enkele hoogtepunten van het museum en duiken ze dieper in het kernverhaal van de visserij. Wat houdt het werk van een visser in? Wat vangt hij? Is zijn werk gevaarlijk? Wat moet hij ervoor kennen en kunnen?

De speurtocht is gespreid over alle zalen. In vier zalen werken de kinderen intensief enkele opdrachten af, in andere zalen verkennen ze de inhoud met een algemene opdracht. In de Kinderkajuit kunnen de kinderen zelf aan de slag als visser. Ze staan er aan het roer van een visserschip, gooien een net uit en verkopen de gevangen vis in de viswinkel, ze communiceren met seinvlaggen ... Na het bezoek aan het museum ontdekken ze in het Vissershuisje buiten ten slotte hoe vissers en hun gezinnen zowat honderd jaar geleden leefden.

Om ervoor te zorgen dat alle kinderen actief meewerken, doorlopen ze het museum het best in groepjes van drie, maximaal vier leerlingen. Per zaal zijn er minstens vijf opdrachten voorzien, zodat alle groepjes steeds aan het werk blijven. Je vindt de speurtocht in de bijlage. Er zijn vijf versies. Alle groepjes krijgen dezelfde opdrachten, maar ze zijn steeds anders geordend, zodat de groepjes elkaar zo weinig mogelijk in de weg lopen. De kinderen mogen in elke zaal dus vrij rondlopen. Jij schuift wel steeds met de hele groep op van zaal naar zaal.

Deze handleiding bevat ook tips en inspiratie om het bezoek aan het museum voor te bereiden en het achteraf uit te breiden en/of af te sluiten. Aan elke activiteit zijn de relevante onderwijsdoelen gekoppeld.

Het lespakket bestaat daarmee uit drie delen:

- + tips om het bezoek voor te bereiden;
- + het bezoek aan het museum, met opdrachten op maat van de 3e graad lager onderwijs;
- + tips om het bezoek in de klas af te ronden.

VOORBEREIDING

+ Kondig het bezoek aan.

+ Voer met de kinderen een kringgesprek en vertrek vanuit de volgende vragen: Wie eet er weleens vis? Welke vis? En waar komt die dan vandaan? Hoe belandt die vis op hun bord? Wie zorgt daarvoor? Wat houdt het werk van een visser in? En hoe weten ze dat? Zouden ze zelf graag visser worden?

Het maakt niet uit of de antwoorden correct zijn of niet, maar geef aan dat ze dat in het NAVIGO-museum zullen ontdekken.

+ Je kan de kinderen als voorproefje al enkele filmpjes van bewoners van het museum tonen. Je vindt ze via deze link: <https://www.navigomuseum.be/nl/een-kijkje-achter-de-schermen-van-de-navigo-aquaria>

+ Bespreek de do's & don'ts van een museumbezoek. De klas is waarschijnlijk niet alleen in de zalen. Ze moeten dus rekening houden met de andere bezoekers.

Grijp terug op eerdere museumbezoeken. Aan welke afspraken moesten de kinderen zich toen houden? Leg uit wat het NAVIGO Visserijmuseum verwacht.

Wat mag wel en wat niet in het museum?

+ Je mag rondlopen om dingen te zoeken. Stap rustig, met je benen een beetje wijd, zoals vissers. Zo sta je stevig en krijg je zeebenen.

+ Kijk goed uit je doppen. Alles wat je ziet, kan belangrijk zijn.

+ Een visser werkt altijd in een team. Blijf dus samen met je groepje en blijf in dezelfde zaal als je leerkracht.

+ Je mag zachtjes praten en met elkaar overleggen.

+ Soms mag je dingen aanraken. Dat zal de leerkracht zeggen (de afgietsels van de vissen op de muur bij de aquaria).

+ Verdeel de leerlingen in groepjes van maximaal drie à vier. Doe dat al vooraf. Zo kunnen ze in het museum meteen van start gaan. Hou bij de samenstelling van de groepjes rekening met de sterktes van de kinderen, zodat alle groepjes aan elkaar gewaagd zijn. Benadruk dat de leerlingen binnen elk groepje moeten samenwerken.

+ De setting van de speurtocht is losjes gebaseerd op Zweinstein, de school in de Harry Potterboeken. De kinderen zijn verdeeld in vijf afdelingen of 'schepen': Noordseekrabben, Kabeljauwen, Grijze Garnalen, Hondshaaien en Pladijzen. Heb je een pet (of een ander hoofddekse) die kan doorgaan voor een visserspet of zuidwester? Gebruik die dan bij de verdeling van de groepjes. Laat de kinderen de pet een voor een opzetten en geef de naam van hun groepje of schip.

+ Print per leerling of per groepje een exemplaar van de werkblaadjes (recto verso) af en niet ze samen. De kinderen werken samen, maar vullen (als ze elk een exemplaar krijgen) wel zelf hun blaadjes in. Als elk groepje maar één exemplaar heeft, laat dan in elke zaal een ander kind noteren.

+ Het museum voorziet een klembord per kind. Zorg er wel voor dat elke leerling zelf een balpen meeneemt.

+ Print voor jezelf het plan van het museum af en het exemplaar met de modelantwoorden (van de Noordzeekrabben). Lees de opdrachten ook al eens door.

Onderwijsdoelen

Sociale vaardigheden – domein relatiewijzen

1.2 *De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.*

1.3 *De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders.*

Nederlands – luisteren

1.6 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een voor hen bestemde instructie voor een buitenschoolse situatie.*

MUSEUM

Het museum strekt zich uit over drie verdiepingen.

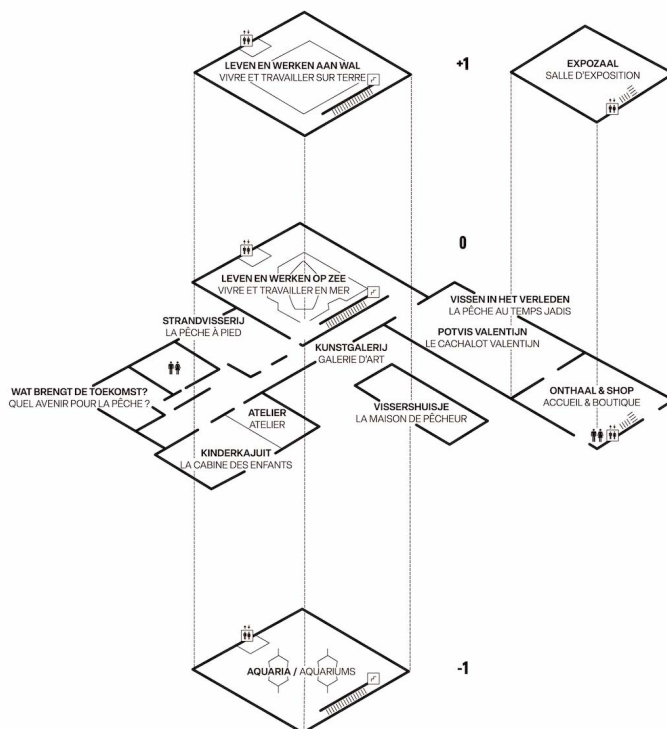
Via het **onthaal** kom je het museum binnen en verlaat je het ook weer.

De eerste zaal belicht **Potvis Valentijn** en de **geschiedenis van de visserij**.

In de volgende zaal, **Leven en werken op zee**, ontdek je rond een vissersschip wat vissers nodig hebben om te varen en te vissen.

De zaal erboven, **Leven en werken aan wal**, vertelt dan weer over de mensen die achterblijven op het land: hoe ze leven, de vis verkopen en wat de visserszonen op de visserijschool leren.

Bij de **Aquaria** (onder het schip) ontmoet je vissen en andere dieren uit de Noordzee.

Strandvisserij toont hoe de getijden het strand steeds weer veranderen en hoe de vissers er werken.

In **Wat brengt de toekomst?** bekijk je de 'schatten' van een strandjutter. De interviews over de uitdagingen voor de visserij zijn geschikt voor 12 +.

De **Kunstgalerij** brengt werken van kunstenaars over de zee en de vissers samen.

In de **Kinderkajuit** ervaren de kinderen zelf het werk van een visser: ze staan aan het roer van een schip, gooien het net uit, verkopen de gevangen vis in de winkel ...

Het **Vissershuisje met moes- en kruidentuin** bereik je via het onthaal. Je ontdekt er hoe vissersgezinnen zowat honderd jaar geleden leefden.

BEZOEK

+ In het museum is plaats om de jassen en rugzakken van de kinderen veilig op te bergen. Je krijgt er ook een box met genoeg klemborden voor je klas.

+ Het bezoek start in de eerste zaal, met **Potvis Valentijn** en **Vissen in het verleden**. Herhaal er eerst nog eens de do's & don'ts van het museumbezoek.

+ Laat de kinderen in hun groepje de inleiding op de speurtocht lezen. Met hun groepje nemen ze deel aan de ingangsproof van Haringstein, een nieuwe vissersschool.

+ Leg de leerlingen de wisselwerking tussen tekst en voorwerpen uit. Een grote tekst, de hoofdtekst, leidt steeds een nieuw deel van de zaal in en geeft basisinformatie over die zone. Zo leidt de tekst helemaal links op de lange wand van Vissen in het verleden de tijdlijn op de tafel in. En de tekst 'Naar Iseland ...' op de houten kajuit geeft de algemene info over de vissers die in IJsland gingen vissen. In de andere zalen staat die tekst meestal in het wit op een rode achtergrond. Bij elk voorwerp staat ook een cijfer. Daarmee vinden de kinderen een klein tekstje, dat iets meer over dat voorwerp vertelt.

+ Leg uit dat op hun blaadjes bij sommige zalen een plannetje staat. Daarop staat met een cijfer aangegeven waar ze de info voor hun opdracht in de zaal kunnen vinden. Ben je niet zeker of je leerlingen al genoeg een plan kunnen lezen? Loop dan eerst samen met de hele klas door de zaal via de rechterkant en benoem kort wat je er ziet: kleren, boekjes, zeekaarten ... Zo weten de kinderen straks makkelijker waar ze moeten zijn. De meeste groepjes beginnen hun speurtocht immers niet aan het begin van de zaal.

+ Zet de leerlingen aan het werk. Benadruk dat ze in dezelfde zaal als jij moeten blijven. Je schuift samen met de hele klas door naar de volgende zaal. Als een groepje klaar is, laat het dan rustig rondkijken tot ook de rest rond is. Maar vraag hun wel om je dat even te melden. Zo behoud jij het overzicht.

+ Vervolg de speurtocht in **Leven en werken op zee** (GV), **Leven en werken aan wal** (boven) en **Aquaria** (beneden). Vanaf **Strandvisserij** (GV) krijgen alle groepjes één algemene opdracht.

+ Als je ziet dat al twee klassen of meer in een zaal bezig zijn, ga dan eerst naar een andere zaal. Help de groepjes dan wel om het juiste blaadje in hun speurtocht te vinden.

+ Bij de Aquaria mogen de kinderen aan de 3D-modellen van de vissen aan de muur voelen, maar let erop dat ze de dieren in de aquaria met rust laten.

+ Als beloning doen ze een 'stage' in de **Kinderkajuit** en ervaren ze er zelf het werk van een visser.

+ Verzamel de klemborden en berg ze terug op in de box bij de ingang.

+ Bezoek buiten nog het **Vissershuisje**. Dat is te klein voor de hele klas. Splits daarom de groep in tweeën. Eén groep gaat binnen, de andere bekijkt de moes- en kruidentuin en de nestkastjes. Wissel na enkele minuten om.

Geraamde tijdsindeling

- 5' Inleiding + herhaling do's & don'ts
- 10' Potvis Valentijn en Vissen in het verleden
- 20' Leven en werken op zee
- 10' Leven en werken aan wal
- 15' Aquaria
- 5' Strandvisserij
- 5' Wat brengt de toekomst?
- 5' Kunstgalerij
- 10' Kinderkajuit
- 5' Vissershuisje

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – mens, ik en mezelf

1.3° De leerlingen tonen in concrete situaties voldoende zelfvertrouwen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen.

Mens en maatschappij – mens, ik en de anderen: in groep

1.7° De leerlingen hebben aandacht voor de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren en zijn bereid er rekening mee te houden.

Mens en maatschappij – maatschappij, historische tijd

3.9° De leerlingen tonen belangstelling voor het verleden, heden en de toekomst, hier en elders.

Mens en maatschappij – brongebruik

5.1. De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.

Muzische vorming – beeld

1.2 De leerlingen kunnen door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten.

Nederlands – luisteren

1.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.

Nederlands – lezen

3.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde verhalen, kinderromans, dialogen, gedichten, kindertijdschriften en jeugdencyclopedieën.

Nederlands – schrijven

4.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren): een formulier invullen met informatie over henzelf.

4.6 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren): schriftelijk antwoorden op vragen over verwerkte inhoud.

Nederlands - strategieën

5.3 De leerlingen kunnen bij de eindtermen luisteren, lezen, spreken en schrijven de volgende strategieën inzetten: tijdens het luisteren, lezen, spreken en schrijven hun aandacht behouden voor het bereiken van het doel.

Wetenschap & techniek – natuur, algemene vaardigheden

1.1 De leerlingen kunnen gericht waarnemen met alle zintuigen en kunnen waarnemingen op een systematische wijze noteren.

Wetenschap & techniek – natuur, levende en niet-levende natuur

1.3 De leerlingen kunnen in een beperkte verzameling van organismen en gangbare materialen gelijkenissen en verschillen ontdekken en op basis van minstens één criterium een eigen ordening aanbrengen en verantwoorden.

1.5 De leerlingen kunnen bij organismen kenmerken aangeven die illustreren dat ze aangepast zijn aan hun omgeving.

Leren leren

2 De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.

3 De leerlingen kunnen op systematische wijze samenhangende informatie (ook andere dan teksten) verwerven en gebruiken.

Sociale vaardigheden – domein samenwerking

3 De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

NAVERWERKING IN DE KLAS

Hieronder vind je enkele suggesties om het bezoek aan het NAVIGO Visserijmuseum af te ronden, te verdiepen of aan te vullen in de klas.

+ Nabespreking

Overloop de speurtocht. Of bespreek het bezoek met de vragen hieronder. Stel eventueel een mindmap op rond het centrale thema 'bezoek visserijmuseum' en vul aan met trefwoorden.

Stel (enkele van) de volgende vragen of laat de kinderen zelf vertellen.

- + Waarover gaat het museum?
- + Welke dieren leven in zee? Vergeet ook de potvis niet.
- + Eten we ze allemaal?
- + Lijken de vissen in de aquaria (en dus in de zee) op de vis in de winkel? Waarom wel/niet?
- + Wie vangt de vis en hoe doet hij dat?
- + Hoe gaan vissers de zee op? Zijn de schepen nu anders dan die van vroeger? Hoe voeren ze toen? En hoe nu?
- + Welke kleren dragen de vissers? En waarom?
- + Hoe zorgen vissers voor hun veiligheid bij stormweer?
- + Hoe 'praatten' ze vroeger met andere schepen? Waarom?
- + Wat leren de kinderen op de visserijschool?
- + Waarom verandert het strand voortdurend? Hoe heet dat? En wat verandert er dan?
- + Op welke manieren vissen vissers op het strand?
- + Welke spullen vinden strandjutters op het strand? Hoe komen die dingen daar?
- + Hoe leefden de gezinnen van de vissers vroeger?
- + Willen de kinderen zelf nog iets toevoegen?

Laat elk kind (of duo's of kleine groepjes) een kleine tekening maken of een kort tekstje schrijven over een item op de mindmap. Verdeel de items over de leerlingen of laat hen zelf kiezen. Knip de tekeningen en tekstjes uit en plak ze op of rond de mindmap. Hang die op in de klas.

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – mens, ik en mezelf

1.1° *De leerlingen drukken in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uit.*

Mens en maatschappij – maatschappij, historische tijd

3.9° *De leerlingen tonen belangstelling voor het verleden, heden en de toekomst, hier en elders.*

Muzische vorming – beeld

1.4° *De leerlingen kunnen plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.*

1.6 *De leerlingen kunnen tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.*

Nederlands – luisteren

1.5 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.*

Nederlands – spreken

2.3 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze: over een op school behandeld onderwerp aan de leerkracht verslag uitbrengen.

2.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.

Nederlands - lezen

3.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde verhalen, kinderromans, dialogen, gedichten, kindertijdschriften en jeugencyclopedieën.

Nederlands – schrijven

4.4 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren): voor een gekend persoon een verslag schrijven van een verhaal, een gebeurtenis, een informatieve tekst.

Nederlands - strategieën

5.3 De leerlingen kunnen bij de eindtermen luisteren, lezen, spreken en schrijven de volgende strategieën inzetten: tijdens het luisteren, lezen, spreken en schrijven hun aandacht behouden voor het bereiken van het doel.

+ Overbevissing

Tijdens hun bezoek aan het museum leerden de kinderen al het probleem van overbevissing kennen. Vraag wat ze daar nog over weten en vul aan. Laat hen eventueel spieken in hun invulblaadjes. Overbevissing betekent dat er meer vis wordt gevangen dan er op een natuurlijke manier bijkomt.

Het te downloaden dossier van de Rangerclub 'Dossier: overbevissing' van de WWF en het filmpje 'Overbevissing; de vissen raken op' (02'04") van de Nederlandse Schooltv leggen dat probleem op maat van je leerlingen uit. Je vindt ze via:

+ [https://rangerclub.be/nl/dossiers/overbevissing/;](https://rangerclub.be/nl/dossiers/overbevissing/)

+ [https://schooltv.nl/video-item/overbevissing-de-vissen-raken-op.](https://schooltv.nl/video-item/overbevissing-de-vissen-raken-op)

Wat zijn de oplossingen?

Laat de leerlingen in kleine groepjes naar oplossingen zoeken: wat stellen zij voor? Doe na 5 minuten een rondvraag. Bundel de voorstellen en vul ze aan.

+ Eén oplossing ontdekten de kinderen tijdens het museumbezoek. Door de netten aan te passen, vermijden vissers dat ook kleine vissen in het net blijven steken. Met grote gaten of mazen kunnen de kleine vissen uit het net ontsnappen.

+ Tegenwoordig moeten vissers zich van de Europese overheid aan quota houden: ze mogen maar een bepaalde hoeveelheid van een vissoort vangen.

+ We kunnen de zee ook beschermen met zeereservaten. Daarin mogen vissers niet vissen en krijgen de vissen de kans om zich voort te planten. Op dit moment is nog maar een klein deel van de zee beschermd, maar daar willen de overheden verandering in brengen.

+ Ook de kinderen kunnen iets doen. Zo kunnen ze hun ouders aanmanen om alleen duurzaam gevangen vis te kopen en te eten. Maar hoe herkennen ze die? Dat vinden ze in het dossier van de Rangerclub. Diepvriesvis met het MSC- of het ASC-logo is duurzaam gevangen of gekweekt. En de Viswijzer van de WWF geeft aan welke vis een goede keuze is en welke ze beter vermijden, zie: www.fishguide.be.

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – brongebruik

5.1 De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.

Nederlands – luisteren

1.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.

1.7 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een voor hen bestemde informatieve tv-uitzending.

1.8 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in: een discussie met bekende leeftijdgenoten.

Nederlands – spreken

2.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.

Nederlands – lezen

3.1 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.

3.4 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde school- en studieteksten en instructies bij schoolopdrachten.

Wetenschappen en techniek – natuur, levende en niet-levende natuur

1.6 De leerlingen kunnen illustreren dat de mens de aanwezigheid van organismen beïnvloedt.

Wetenschappen en techniek – milieu

1.24 De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu.

Leren leren

2 De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.

3 De leerlingen kunnen op systematische wijze samenhangende informatie (ook andere dan teksten) verwerven en gebruiken.

Sociale vaardigheden – domein samenwerking

3 De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

+ Plastic soep

Bij de installatie van strandjutter Aäron in het museum kwam het plastic afval in zee al ter sprake. Als je met de kinderen over het strand hebt gelopen, heb je waarschijnlijk ook troep gevonden: op het strand en in zee. Dat is slecht nieuws, want vissen en andere zeedieren eten het.

Het lespakket 'Aan de slag met plasticsoep!' van de Nederlandse Plastic Soup Foundation legt speels uit waarom we zoveel plastic gebruiken, wat de gevolgen daarvan zijn en hoe iedereen die plastic soep kan verkleinen.

Het pakket bestaat in totaal uit zes lessen. De basisles met handleiding en online tool kan je aanvullen met (een van de) vijf optionele lessen of activiteiten: een filmles, de activiteiten 'Trash Hunt' (zelf plastic rapen en beschrijven) en 'Minder plastic' (het eigen plasticgebruik onder de loep nemen en verminderen), en twee lessen over microplastics. Het pakket is bedoeld voor de groepen 7 en 8 van het Nederlandse basisonderwijs, dus voor het 5e en 6e leerjaar. Je vindt het hele pakket via: <https://www.plasticsoupfoundation.org/wat-wij-doen/educatie/plasticsoep-lesmateriaal-basisonderwijs/>

Daaraan kan je het filmfragment (08'42") over plastic in ons lichaam (uit de Ketnetreeks 'Stel je voor') koppelen. In het filmpje onderzoeken wetenschappers de piepkleine stukjes plastic in de plas van presentatrice Gloria Monserez. Iedereen heeft wel van die plastic stukjes in zijn lichaam. Ze zijn afkomstig van de plastic verpakking van ons voedsel, maar ook van de vis die we eten. Het plastic in zee verdwijnt niet, maar het breekt af tot piepkleine stukjes die de vissen (en wij dus ook) via het water en hun voedsel binnenkrijgen. Zie:

<https://www.ketnet.be/kijken/s/stel-je-voor/1/stel-je-voor-s1a5>

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – brongebruik

5.1. *De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.*

Nederlands – luisteren

1.5 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.*

1.7 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een voor hen bestemde informatieve tv-uitzending.*

1.8 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in: een discussie met bekende leeftijdgenoten.*

Nederlands – spreken

2.5 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.*

Nederlands – lezen

3.1 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.*

3.4 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde school- en studieteksten en instructies bij schoolopdrachten.*

Wetenschappen en techniek – milieu

1.23° *De leerlingen tonen zich in hun gedrag bereid om in de eigen klas en school zorgvuldig om te gaan met afval, energie, papier, voedsel en water.*

1.24 *De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu.*

1.26° *De leerlingen tonen respect en zorg voor de natuur vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu.*

Leren leren

2 *De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.*

4 *De leerlingen kunnen eenvoudige problemen op systematische en inzichtelijke wijze oplossen.*

+ Viserslatijn

In het Nederlands zijn heel veel uitdrukkingen afgeleid van de visserij en de zeevaart. In de educatieve speurtocht zijn de vijf onderstaande uitdrukkingen toegevoegd aan een titel. Kennen de leerlingen de betekenis of kunnen ze die afleiden uit de titel of de opdracht? Laat hen in dezelfde groepjes werken als in het museum. Geef hun even de tijd. Als ze de betekenis zelf niet kunnen achterhalen, kunnen ze die op het internet opzoeken door de uitdrukking in te geven. Geef dan mee dat de uitdrukkingen op het internet soms een klein beetje kunnen verschillen van die in de lijst.

- + Als haringen in een ton zitten: heel dicht op elkaar zitten
- + Leven als een vis in het water: het helemaal naar zijn zin hebben
- + De juiste koers: de goede richting
- + Zo gezond als een vis: heel gezond
- + De vis wordt duur betaald: dat vraagt veel van iemand, dat vereist veel offers.

Kennen de leerlingen met een andere thuistaal uitdrukkingen met vis, schepen of de zee in hun thuistaal? Kunnen ze die vertalen of uitleggen?

In de volgende oefening leren de leerlingen nog enkele uitdrukkingen kennen. Verdeel de klas in duo's of kleine groepjes en laat hen de betekenis aan de uitdrukking linken. Normaal gezien moeten ze die zo vinden. Laat hen de betekenis op het internet opzoeken als dat niet het geval is.

Laat hen de uitdrukkingen ook in een voorbeeld gebruiken.

uitdrukking	betekenis
1 – zich zo stom als een vis houden	a – iets uitzoeken
2 – iets uitvissen	b – niet bewegen
3 – achter het net vissen	c – heel goed zwemmen
4 – recht door zee gaan	d – geen woord zeggen
5 – geen vin verroeren	e – niet te vertrouwen zijn
6 – zo rood als een kreeft zijn	f – eerlijk zijn over wat je wil, recht op je doel afgaan
7 – zwemmen als een vis	g – heel erg blozen
8 – niet zuiver op de graat zijn	h – te laat komen om nog ergens voordeel van te hebben

Oplossing

1-d, 2-a, 3-h, 4-f, 5-b, 6-g, 7-c, 8-e

Onderwijsdoelen

Nederlands – (inter)culturele gerichtheid

De leerlingen tonen bij de eindtermen Nederlands een (inter)culturele gerichtheid. Dit houdt in dat ze:

- verschillende cultuuruitingen met een talige component in hun omgeving exploreren en er betekenis aan geven;
- hun gedachten, belevingen en emoties bij ervaringen met de eigen culturele leefwereld in vergelijking met die van anderen verwoorden;
- uitgaande van het eigen referentiekader enige kennis verwerven over de diversiteit in het culturele erfgoed met een talige component en er waardering voor krijgen.

+ Knutselactiviteit

Laat de kinderen met plastic vondsten of plastic afval een kunstwerk over de zee maken. Laat hen kijken naar de kleuren en de vormen van de plastic voorwerpen: wat zien ze erin?

Enkele voorbeelden zijn te vinden op de website van de afvaljuf: afvaljuf.nl

Onderwijsdoelen

Muzische vorming – beeld

1.4° De leerlingen kunnen plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.

1.5 De leerlingen kunnen beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6 De leerlingen kunnen tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Nederlands – luisteren

1.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.